

PAPIRNA INDUSTRIJA NA PREIZKUŠNJI

PAPER INDUSTRY ON TRIAL

Združenje papirne in papirno predelovalne industrije pri GZS

Despite the general conjuncture in Slovenia, 2018 brought plenty of challenges to paper mills: high pulp prices, the Chinese waste import ban, fluctuation in energy prices, sky-high prices of allowances and a trade war. 2018 was easier for the paper converting industry which is more bound to the Slovenian market (76.8 per cent) and rode the conjuncture wave of the domestic converting industry. The industry generated EUR 857.8 million in revenue last year, EUR 586 million of exports, EUR 174 million of added value and EUR 19.1 million of net profit. The total paper and cardboard production in 2018 amounted to 732,000 tonnes. The beginning of 2019 has been more quiet regarding raw materials, and priorities include new challenges in the energy and environmental protection sectors. The new Single-Use Plastics Directive works in favour of the industry, which is an opportunity for the industry to claim another piece of the packaging cake.

Leto 2018 je bilo kljub splošni konjunkturi v Sloveniji za papirnice polno izzivov: obdobje zgodovinsko visokih cen celuloze se je nadaljevalo do tretjega kvartala leta, na trg odpadnega papirja v EU je močno vplivalo kitajsko omejevanje uvoza odpadnih surovin, cene energije so naraščale in so bile bolj volativne kot kadarkoli prej, cene emisijskih kuponov so zdrvele v nebo, dodatno pa so razmere začinile še trgovinske vojne. Lažje in na področju prihodkov uspešnejše je bilo leto 2018 za predelavo papirja, ki je bolj vezana na slovenski trg (76,8 %) in je žela konjunktorni val domače predelovalne industrije.

Panoga je lani ustvarila 857,8 mio evrov prihodkov, 586 mio evrov izvoza, 174 mio evrov dodane vrednosti ter 19,1 mio evrov neto čistega dobička. Neto čisti dobiček panoge

je nekoliko nižji od ustvarjenega leto prej, prav tako beležimo nekaj nižjo ustvarjeno dodano vrednost glede na leto prej. Fizični obseg proizvodnje celotne panoge je glede na leto 2017 ostal na enaki ravni, čeprav je bilo izdelanega 2,3 % manj papirja in kartona kot leto prej. Skupna proizvodnja papirja in kartona v letu 2018 je znašala 732.000 ton.

Začetek leta 2019 je z vidika cen surovin bolj umirjen, obseg proizvodnje in naročil nekoliko presega lanskega v tem obdobju. Približevanje letu 2020 pa med prioritete postavlja nove izzive na področju energetike in varstva okolja. V prid panogi je marca potrjena direktiva o omejitvi uporabe plastičnih izdelkov, kar je vsekakor priložnost za papirno industrijo, da si pridobi nov kos embalažne pogače.

Obseg prihodkov panoge še naprej raste

V letu 2018 je celotna panoga SKD 17 Proizvodnja in predelava papirja v Sloveniji ustvarila 857,8 mio evrov prihodkov, kar je 3,6 % več kot leto prej in ne dosega povprečja rasti obsega prihodkov vseh predelovalnih dejavnosti v Sloveniji (+6,7 %). Delež prodaje na tuje trge se je z 72,2 % v letu 2017 znižal na 68,4 %, kar je posledica večje prodaje na domačem trgu, ki jo lahko pripišemo predelovalcem papirja in kartona. Skupen obseg prodajnih prihodkov ustvarjenih na tujih trgih je 586 mio evrov. Papirnice na tujih trgih ustvarijo 90 % prihodkov, predelovalni del panoge pa 33,2 %.

Fizični obseg proizvodnje celotne panoge je v letu 2018 presegal skupen obseg v letu 2017 za 0,7 %, podobno je tudi obseg izvoza za 0,5 % presegal obseg iz leta 2017. V strukturi proizvedenih papirjev lahko ugotovimo večji obseg proizvedenega časopisnega papirja ter brezlesnega nepremazanega papirja, sicer pa so količine posameznih vrst papirjev ostale na ravni tistih iz leta 2017 ali malenkost nižje. Obseg proizvodnje izdelkov iz papirja in kartona se je v letu 2018 povečal za 5,2 %.

Neto čisti dobiček panoge za leto 2018 znaša 19,1 mio evrov. Od 116 podjetij v dejavnosti SKD 17 je 97 podjetij ustvarilo skupaj 28,1 mio čistega dobička, 18 podjetij pa je poslovno leto 2018 zaključilo z neto izgubo v skupni višini 9 mio evrov. Papirnice so sicer ustvarile 11,5 mio evrov neto čistega dobička, a le ena od šestih je v letu 2018 poslovala z dobičkom, kar je vsekakor dokaz predvsem velikega dviga cene vhodnih surovin. Papirno predelovalni del panoge je ustvaril 7,5 mio evrov neto čistega dobička. Z izgubo je poslovalo 12 podjetij od skupno 110 v predelovalnem delu panoge.

Ustvarili 174 mio evrov dodane vrednosti

Panoga je skupno ustvarila dodano vrednost v višini 174 mio evrov dodane vrednosti, kar je dobre 3,7 mio evrov manj kot leto 2017. Posledično se je znižala dodana vrednost na zaposlenega, ki v povprečju znaša na 40.876 evrov na zaposlenega (-1,3 % glede na l. 2017). Tudi padec ustvarjene dodane vrednosti gre pripisati dvigu cen vhodnih surovin, saj so stroški blaga materiala in storitev v letu 2018 presejali stroške iz leta 2017 v povprečju za 11,9 %, za 3,5 % pa so se povišali tudi stroški dela.

Dodana vrednost na zaposlenega v predelavi papirja je znašala 34.860 evrov in presega doseženo leto prej za 1,1 %, medtem ko je v papirnicah znašala v povprečju 48.923,3 evra ustvarjene dodane vrednosti na zaposlenega, kar presega povprečje vseh slovenskih predelovalnih dejavnosti (44.808 evrov) v letu 2018 za 9,2 %. Papirna industrija v celoti ustvari 2,1 % dodane vrednosti vseh slovenskih predelovalnih dejavnosti.

radi drugačne organizacije in modernizacije proizvodnje ne nadomešča v celoti. V dejavnosti SKD 17 imamo 9 velikih podjetij, 7 srednje velikih, 26 malih ter 74 mikro podjetij.

Porast stroškov dela v dodani vrednosti, materiala in energije

V letu 2018 se je **delež stroškov dela v dodani vrednosti v papirni dejavnosti povečal za 3,5 odstotne točke ali skupno za 5,7 % in znaša 64,8 % ustvarjene dodane vrednosti v dejavnosti**, kar presega ta delež v povprečju slovenske predelovalne industrije (62,10 %).

V papirnicah je delež stroškov dela v dodani vrednosti porasel s 57,4 % v letu 2017 na 59 %, v papirno predelovalnem delu panoge pa je ta delež dosegel 70,9 % (leto prej 66 %). Dvig deleža stroškov dela je posledica večjega števila zaposlenih ob ustvarjeni dodani vrednosti

kot tudi dvigov plač v podjetjih. Povprečna mesečna bruto plača v dejavnosti SKD 17 v letu 2018 je znašala 1.647 evrov in je 4,6 % višja kot leto prej.

Rekordne cene celuloze in spremembe na trgu odpadnega papirja

Leto 2018 si bomo vsekakor zapomnili predvsem po zgodovinsko visokih cenah celuloze ter preobratu na trgu odpadnega papirja, ki ga je povzročila Kitajska z omejitvijo uvoza odpadnega papirja najnižje kakovosti, kar je imelo učinek na padec cen odpadnega papirja kot tudi na slabšo kakovost odpadnega papirja. Kitajska je znižala lanski uvoz odpadnega papirja iz Evrope za okoli 15 % ter tudi po dolgih letih zabeležila padec obsega proizvodnje papirja za okoli 4 %.

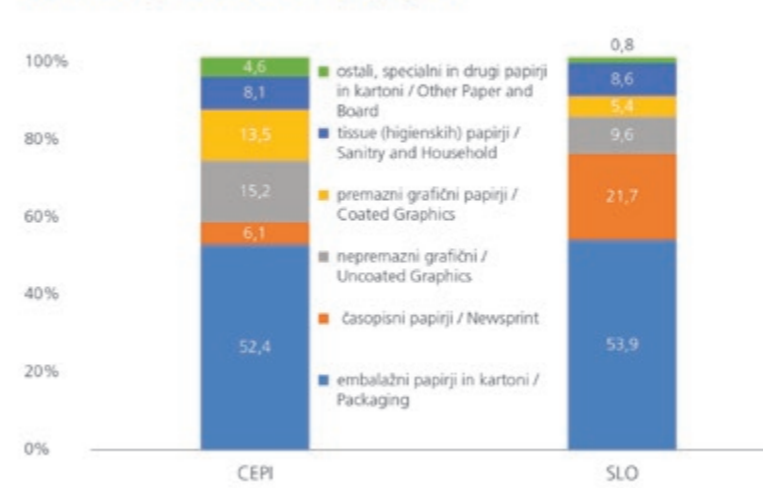
Papirna industrija pa se je lani in se še vedno sooča tudi z rekordno visokimi cenami celuloze, ki so začetek leta 2018 že presegle rekordne višine cen celuloze iz leta 2011. Izstopajoče je lani porasla tudi cena lateksa ter škroba. Stroški materiala so tako nadpovprečno porasli glede na obseg ustvarjene prodaje, opazno bolj pri papirnicah kot v predelavi papirja, kjer se učinki izkazujejo z določenim časovnim zamikom.

Vse leto so naraščale tudi cene energije in tako po nekaj letih upadanja deleža stroška za energijo v dodani vrednosti beležimo 2 % porast stroška za energijo na ravni panoge. Cene emisijskih kuponov so v minulem letu že presegle 30 evrov na tona CO₂ ter se do konca leta ustalile na okoli 20 evrov na tona, kar je skoraj 100 % porast cene glede na konec leta 2017.

V novem letu nov zalet in novi izzivi

Letos so se cene celuloze ustalile na sicer visoki ravni in papirnicam je nekoliko lažje. Panogo bolj skrbi prihodnost: na eni strani pomembne odločitve, ki jih bodo morali sprejemati zaradi vse strožje okoljske in energetske zakonodaje ter uvajanja novih tehnologij, po drugi strani pa kadri in stro-

Struktura proizvedenih papirjev

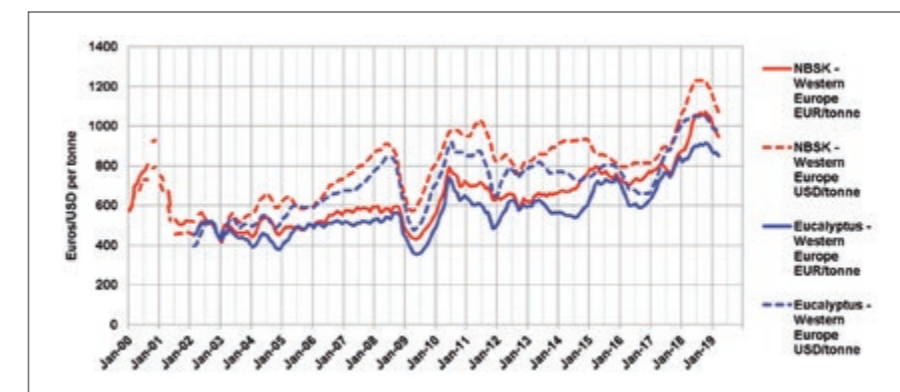

Struktura proizvedenega papirja v Sloveniji in CEPI članicah; še naprej se povečuje delež papirja in kartona, namenjenega embalaži, in se zmanjšuje delež grafičnih papirjev. Structure of the paper produced in Slovenia and CEPI member countries; the share of paper and cardboard for packaging has continued to increase, while the share of graphic paper has continued to decrease.

Vir: CEPI in anketa ZPPPI
Source: CEPI and survey of the Paper and Paper Converting Industry Association

Dve novi podjetji in več zaposlenih

V papirni in papirno predelovalni dejavnosti v Sloveniji je konec leta delovalo 116 podjetij, 2 podjetji več kot leto prej v segmentu predelave papirja. Skupno je panoga konec leta 2018 imela 4.466 zaposlenih, kar je 114 oseb (+2,6 %) več kot konec leta 2017. Porast števila zaposlenih se je zgodil v papirno predelovalnem delu panoge, papirnice so število zaposlenih malenkost znižale. Znižanje števila zaposlenih v papirnicah si razložimo kot naravni odliv zaposlenih v upokojujete, ki kaže na pričakovano menjavo generacije, ki se za-

Dvajsetletno spremljanje cene celuloze v evrih/tono / Twenty-year monitoring of pulp prices in EUR/tonne

Vir: RISI, Norexco, april 2019 / Source: RISI, Norexco, April 2019

ški dela, kjer se zdi, da s spremembo zakona o minimalni plači podjetja nimajo več nadzora nad temi stroški, saj napovedana sprememba definicije minimalne plače močno posega v sisteme nagrajevanja ter plačna razmerja med zaposlenimi v podjetju, kar bo močno vplivalo na stroške dela v podjetjih in verjetno ogrozilo tudi kako delovno mesto v tej dejavnosti.

Novi predsednik Združenja papirne in papirno predelovalne dejavnosti

Konec maja je novi predsednik Združenja papirne in papirno predelovalne dejavnosti postal Leopold Povše. Gospod Povše je eden od treh direktorjev v podjetju Radeče papir Nova in direktor v podjetju Muflon, d. o. o.

Leopold Povše, novi predsednik ZPPPI
Leopold Povše, new president at ZPPPI

Dobra novica za tiste, ki delujejo na segmentu papirne in kartonske embalaže, je sprejem direktive o omejevanju rabe plastike, ki zapoveduje takojšnjo preporabo uporabe desetim plastičnim izdelkom za enkratno uporabo, generalno pa omejuje rabo plastike in vzpodbuja k omejevanju rabe in iskanju substitutov. Tu je priložnost za papirno industrijo in najbolj

prilagodljivi že ponujajo nove papirne substitute plastičnim izdelkom. Tržna niša, ki tudi beleži zavidljive povprečne letne rasti, pa je tudi e-trgovina, ki jo v vsaj 95 % spremlja papirna in kartonska embalaža.

Petra Prebil Bašin,
direktorica ZPPPI

NAJVEČJI DOSEŽEK ZDRUŽENJA PAPIRNE IN PAPIRNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE V LETU 2018

Septembra 2018, z začetkom šolskega leta, je po osemnajstih letih v Sloveniji znova zaživel formalni izobraževalni program za poklic »papirničar«. Izvaja se po vajeniškem sistemu in trenutno se v dveh slovenskih papirnicah izobražujeta dva vajenca. Šolanje opravljata na Strokovnem izobraževalnem centru Bežigrad, kjer preživita polovico časa šolanja, drugo polovico pa v podjetju, kjer spoznavata stroko preko praktičnega dela v realnem delovnem okolju.

The greatest achievement of the Paper and Paper Converting Industry Association in 2018

At the beginning of the school year in September 2018, the formal educational programme for papermakers came to life in Slovenia again after 18 years. It is carried out according to the apprenticeship system. Currently, two apprentices are educated at two Slovenian paper mills. They receive education at the Technical Education Centre Ljubljana where they spend half of their school time, while they spend the other half in a company where they have been obtaining knowledge of the industry through practical work in a genuine working environment.

Rezultati poslovanja panoge v letu 2018

	SKD 17		SKD 17.1		SKD 17.2	
	Vrednost 2018	Index 18/17	Vrednost 2018	Index 18/17	Vrednost 2018	Index 18/17
Število družb	116	101,8	7	116,7	109	101,9
Povp. št. zaposlenih po del. urah	4.156,3	96,8	1934	99,3	2.435,9	103,8
Prihodki (ne vključujejo sprememb vrednosti zalog)	856.700.666	103	560.740.400	103	295.960.266	102
Čisti prihodki od prodaje	846.453.601	103	555.641.930	103	339.848.127	120
Čisti prihodki od prodaje na zaposlenega (EUR)	198.838	104	289.938	105	139.518	116
Delež prodaje na tujih trgih (%)	68,4	94,1	91	100,6	33,2	84,3
Dodana vrednost (DV)	174.029.921	98	92.411.077	95	84.913.601	105
Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)	41.871	101	47.782	96	34.8560	101
Stroški dela v dodani vrednosti (%)	64,8	105,7	61	106,4	70,9	107,4
Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBITDA)	61.935.446	88	36.296.921	85	25.169.154	91
EBITDA v prihodkih od prodaje (%)	6,9	81,2	7	82,7	7,4	76,3
Neto čisti dobiček / izguba	19.063.430	90	127	0	7.556.937	69
Neto marža	2,1	80,8	2	121,1	2,2	56,4
Donosnost kapitala - ROE (%)	4,7	88,7	4,7	127	4,9	55,1
Neto finančni dolg na EBITDA	1,6	114,3	2,1	161,5	1,2	75
Kratkoročni koeficient	1,3	86,7	1,1	78,6	1,7	106,3
Delež investicij v opred. osn. sredstva/čisti prihodki od prodaje (%)	3,9	111,4	3,6	180	14,4	228,6
Mesečna bruto plača na zaposlenega (EUR)	1.647,2	104,6	1799,5	101,4	1.552,3	110,2

Tabela: Poslovanje panoge v letu 2018
Table: Business performance of the industry in 2018

Vir: KAPOS, GZS 2019

OKOLJSKO USTREZNA EMBALAŽA KOT EDINA MOŽNA REŠITEV

ENVIRONMENTALLY-FRIENDLY PACKAGING AS THE ONLY POSSIBLE SOLUTION

Intervju: Antonija Božič Cerar

A series of new, additional provisions on packaging, which increase the scope of extended producer responsibilities and determine uniform conditions of their implementation, is about to be introduced in Europe. For paper producers, this may provide numerous opportunities in the market of packaging products. We discussed the legislative framework and the background of promoting greater concern for packaging with Antonija Božič Cerar, a senior consultant at the Environmental Protection Department of the Chamber of Commerce and Industry of Slovenia.

Antonija Božič Cerar

Na področju embalaže se v prihodnje v Evropi obeta vrsta novih, dodatnih določil, ki poglobljajo obseg obveznosti razširjene odgovornosti proizvajalcev in določajo enotne pogoje njegovega izvajanja. Za proizvajalce papirja to lahko pomeni tudi številne priložnosti na trgu embalažnih izdelkov. O zakonodajnih okvirih in ozadju spodbujanja večje skrbi za embalažo smo se pogovarjali z Antonijo Božič Cerar, samostojno svetovalko v Strokovni službi za varstvo okolja pri GZS.

Zakaj postaja embalaža v zadnjem času tako pomembna okoljska tema? Kakšne spremembe se nam obetajo na tem področju?

EU je pred dobrim letom, maja 2018 objavila amandmaje k obstoječim direktivam na področju odpadkov, ki nalagajo obveznost vzpostavitve sistemov razširjene odgovornosti proizvajalcev v štirih snovnih tokovih, in sicer za embalažo, električno in elektronsko opremo, baterije in akumulatorje ter iztrošena vozila. EU spodbuja države članice k uvajanju te odgovornosti tudi pri drugih izdelkih. Države članice se morajo prilagoditi zahtevam amandmajev pred julijem 2020, pri čemer

se lahko družbe za ravnanje z embalažo na nove zahteve prilagodijo do začetka leta 2023. Med temi štirimi je prav embalaža najširši snovni tok, s katerim se srečuje največ podjetij, bodisi v vlogi proizvajalcev bodisi kot trgovci. Pristop razširjene odgovornosti proizvajalcev nalaga proizvajalcem odgovornost za ravnanje z nastalim odpadkom, potem ko ga potrošnik zavrže. Ker podjetja sama seveda ne morejo hoditi po odpadno embalažo svojih izdelkov v domove gospodinjstev, za to zadolžijo posebne družbe in jih pooblastijo, da odpadno embalažo zbirajo namesto njih in tako zagotovijo primeren delež predelave odvržene embalaže. Delež snovne predelave, ki lahko vključuje reciklažo, pripravo na ponovno uporabo in ponovno uporabo (ne pa tudi energetske predelave), je določen za posamezno vrsto materiala; za papir, denimo, je cilj do konca leta 2025 snovno predelati 75 %, do konca leta 2030 pa 85 % vsega odpadnega papirja, za plastiko je doslej veljalo 22,5 %, do konca leta 2030 pa bo ta delež še enkrat večji, torej 55 odstotkov.

Pritiski na embalažni sistem so povezani tudi z usmeritvijo Evropske unije, ki želi biti vodilna svetovna sila na področju varovanja okolja.

Da, tudi to. Eden izmed temeljnih dokumentov EU je Strategija o plastiki, ki je bila sprejeta za celotno EU in ki določa, da mora biti vsa plastična embalaža v celoti reciklabilna do leta 2030, medtem ko naj bi države članice prilagodile obstoječe sisteme razširjene odgovornosti proizvajalca za embalažo do začetka leta 2023.

Kateri je krovni dokument EU, ki se nanaša na varovanje okolja?

To je pogodba o Evropski uniji, ki pa enakovredno določa varovanje okolja in prosti pretok blaga, kar pomeni, da že tu prihajamo v navzkrižje interesov. Pod to pogodbo velja Krovna direktiva o odpadkih iz leta 2008 in njen amandma iz leta 2018, ki v novem členu 8.a določa minimalne zahteve za sisteme razširjene odgovornosti proizvajalca. EU uvaja

krožno gospodarjenje preko direktiv za odpadke. Ukrepi za prehod v krožno gospodarstvo se izrazito osredotočajo na gospodinjstve odpadke, ki zaradi mešanice različnih odpadkov pomenijo največji izziv za predelavo, pa čeprav predstavljajo manj kot deset odstotkov vseh odpadkov. Preostanek so odpadki v industriji, gradbeništvu ..., vendar so tam tokovi čistejši in zato lažji za predelavo.

Kako je urejen slovenski embalažni sistem?

V Sloveniji velja nekoliko specifična situacija, ker v sistem ravnanja z embalažo in odpadno embalažo vstopijo le tisti, ki na leto dajo na trg več kot 15 ton embalaže z embaliranim blagom. Za ravnanje z odpadno embalažo imamo šest shem, pri čemer Ministrstvo za okolje podpira vzpostavitev ene družbe za ravnanje z odpadki na vsakem od prej omenjenih štirih snovnih tokov. Sistemi razširjene odgovornosti proizvajalcev nalagajo finančno in organizacijsko odgovornost za ravnanje z nastalimi odpadki. V Sloveniji imamo trenutno deljen sistem v smislu financiranja, saj proizvajalec izdelka plača embalažnino, torej pristojbino za ravnanje z odpadno embalažo od proizvodnje do gospodinjstva, medtem ko potrošnik plača za pot do gospodinjstva do komunale.

Po novem bo za celotno pot moral odgovarjati proizvajalec, evropska direktiva pa zahteva tudi večjo preglednost snovnih in finančnih tokov, kar pomeni večji nadzor nad delovanjem družb.

Družbe za ravnanje z embalažo trdijo, da gre približno tretjina vse embalaže na trgu mimo njihovega delovanja, kar pomeni, da za ravnanje s to embalažo tudi nihče ne plača, torej ni denarja, s katerim bi to embalažo ustrezno predelali ali uničili. Evropa je prepoznala, da je razširjena odgovornost proizvajalcev sicer učinkovita, vendar je treba izboljšati transparentnost snovnih in finančnih tokov. Zlasti tam, kjer je več konkurenčnih